

Korleis følger tilsynet opp digitale læremiddel?

Malin Rygg - tilsynsdirektør

Seminar – Læring for alle – Universell utforming i digitale læremiddel
18. mars 2026

Kven?

1,1 million

under 18 år i Norge

3. DIGITALE TJENESTER ER IKKE TILGJENGELIGE

Ungdom kan oppleve at digitale tjenester ikke er tilgjengelige for dem, noe som blant annet kan skyldes at tjenestene ikke er brukervennlige, at ungdom ikke har tilgang til BankID eller at tjenestene ikke er universelt utformet.

Eksempler på ulike utfordringer:

UNGDOM UTEN EGEN BankID

EKS.: En ungdom som bor i fosterhjem får ikke Vipps

Ikke alle ungdommer har tilgang til BankID. Uten mulighet til å identifisere seg sikkert digitalt, kan det hindre bruk av en rekke offentlige velferdstjenester, for eksempel Lånekassen, Skatteetaten, Helsenorge. Dette kan være særlig utfordrende for barn under offentlig omsorg, for barn som vokser opp i fosterfamilier og for ungdom på flukt.

SPRÅKLIGE BARRIERER

EKS.: En samisk elev har ikke tilgang til digitale undervisningsressurser på eget språk

Mange offentlige tjenester er ikke oversatt og gjort tilgjengelige på ulike språk, noe som er en hindring for bruk av digitale tjenester. Dette er en stor utfordring for samiske ungdommer og ungdommer med et annet morsmål enn norsk, særlig i skolen.

Blir du hivd ut av internett, da står du alene midt i verden.

Ungdom

IKKE UNIVERSELT UTFORMET

EKS.: En ungdom med funksjonsnedsettelse må ha hjelp av voksne for å bruke tjenester digitalt, fordi BankID ikke er universelt utformet

Ungdom kan miste muligheten til å delta digitalt, hvis digitale tjenester ikke er utformet i tråd med kravet om universell utforming. Ungdom med lese- og skrivevansker og ungdom med nedsatt funksjonsevne kan oppleve at digitale tjenester ikke er mulige å ta i bruk, enten det gjelder undervisningsmateriell til bruk i skolen eller offentlige velferdstjenester. Manglende universell utforming er særlig utfordrende knyttet til undervisningsmateriell tilknyttet den nye læreplanen. Hjelpemiddel-sentralen tilbyr nyttige hjelpemidler, men ikke alle er kjent med dette.

ULIKE ERFARINGER MED DIGITAL SKOLE

EKS.: En elev med behov for tilrettelagt undervisning fikk ikke deltatt i undervisningen under pandemien

Årsrapporten fra Mobbeombudet og Elev- og Lærlingombudets i Oslo viser at elever slet med at hjemmeundervisningen og at de digitale læringsplattformene fungerte ikke godt nok. Elever med rett til spesialundervisning fikk ikke tilstrekkelig tilpasset digital undervisning.¹⁸

3. DIGITALE TJENESTER ER IKKE TILGJENGELIGE

MANGLER TILGANG TIL SIKKER ELEKTRONISK SIGNERING

«Ungdom har et stort behov for å ha tilgang til en sikker elektronisk identifisering etter hvert som samfunnet krever at for å få tilgang til digitale tjenester må man kunne identifisere seg sikkert, inkludert grunnleggende velferdstjenester som digitale helsetjenester.»

«I dag er det begrenset utbredelse og kompetanse om bruken av sikker elektronisk ID blant barn og ungdom, og banker varierer i sin praksis av utstedelse av BankID. I tillegg fratas barn og ungdom i særskilte livssituasjoner grunnleggende rettigheter til digital deltakelse fordi de av ulike grunner ikke kan få tildelt en sikker elektronisk ID. Dette kan gjelde barn og ungdom med begrenset oppholdstillatelse, med nedsatt funksjonsevne og barn under barnevernets omsorg.»

Kilde: Capgemini Invent (2021)¹⁹

Ikke alle foreldre har minID eller BankID, og da får du ikke ordnet ting.

Fra innspillmøte

Du kan gå glipp av muligheten til å få en jobb.

Ungdom

Hva skal til for å sikre at digitale tjenester er tilgjengelige for alle ungdom?

Redd Barna anbefaler at:

- BankID må være universelt utformet, brukervennlig og tilgjengelig for alle ungdommer.
- Alle offentlige digitale tjenester og undervisningsressurser som brukes i skolen må være universelt utformet, brukervennlige og tilgjengelige på relevante språk.
- Informasjon om hjelpemidler fra Hjelpemiddelsentralen må gjøres bedre kjent.

Manglande
universell
utforming og
kompleksitet

Økonomi og
livssituasjon

Tilgang på utstyr
og internett

Språk- og
leseutfordringar

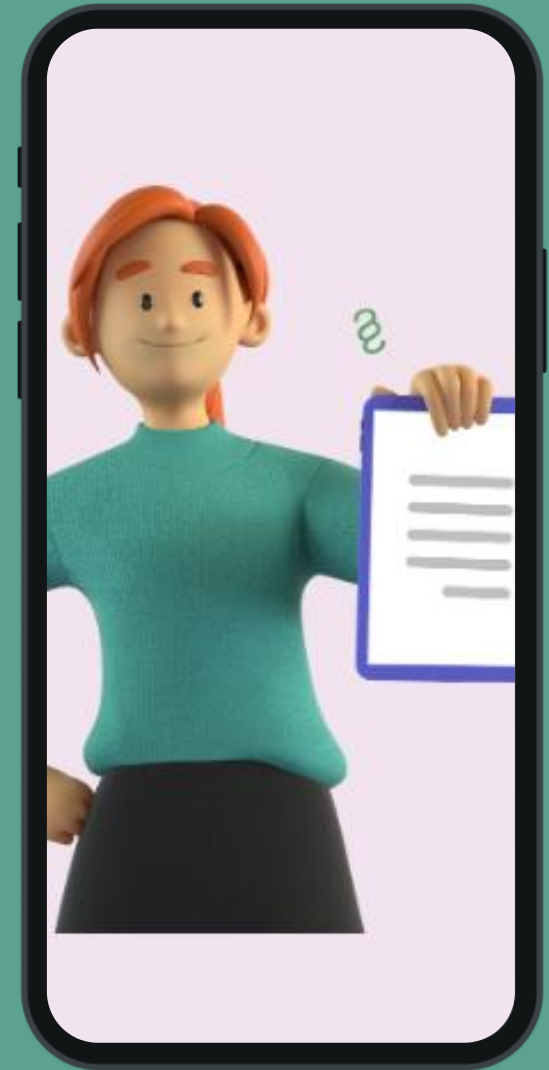

God teknologi kan vere forskjellen på reduserte eller forsterka sosiale forskjellar

1 20 000

Vårt oppdrag kjem frå
likestillings- og diskrimineringslova

*«Loven skal bidra til
nedbygging av
samfunnsskapte
funksjonshemmende
barrierer og hindre at nye
skapes»*

A diverse group of people representing various life stages and abilities. The group includes an elderly woman with glasses, a pregnant woman, a man holding a baby, a young boy with a cast and crutches, a woman with a red suitcase, a man with sunglasses, a young girl in a purple hoodie, a woman with a camera, a man in a blue shirt, a woman in a wheelchair, and a man in a baseball cap. They are all standing against a solid pink background.

Nettstader og appar skal vere universelt utforma

- Regelverket er teknologinøytralt

- Gir verksemdene fleksibilitet og ansvar
- Tek høgde for rask utvikling på fagfeltet

Kva er status?

Sektortilsyn med grunnskolen i 2023

Den digitale skulen – kan alle delta på like vilkår?

Utanforskap får store konsekvensar

Theas klassekamerater må lese høyt for henne: – Før var jeg helt selvstendig

Svaksynte Thea Løkebø (16) gikk fra 6 i matte til 3+. Lærebøkene hun har fått, fungerer ikke godt nok.

Dina Sofie Ternes Espeseth
Journalist

Hege Therese Holtung
Journalist

Guro Hatlo
Journalist

Helena Rønning
Journalist

Vi rapporterer fra Sandefjord

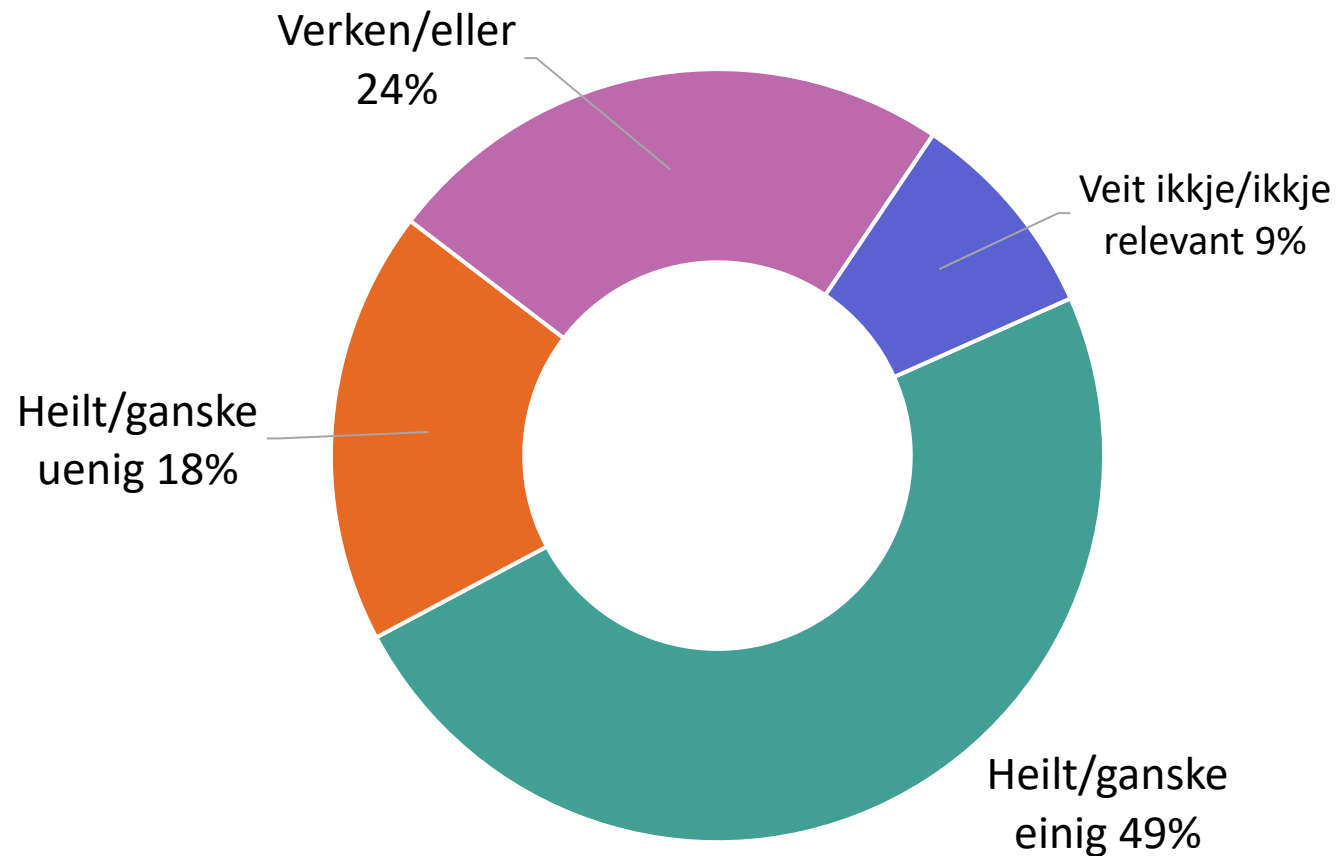
Publisert 10. nov. 2021 kl. 08:08
Oppdatert 11. nov. 2021 kl. 14:24

Erfaringar med digitale løysingar i skulen - Proba

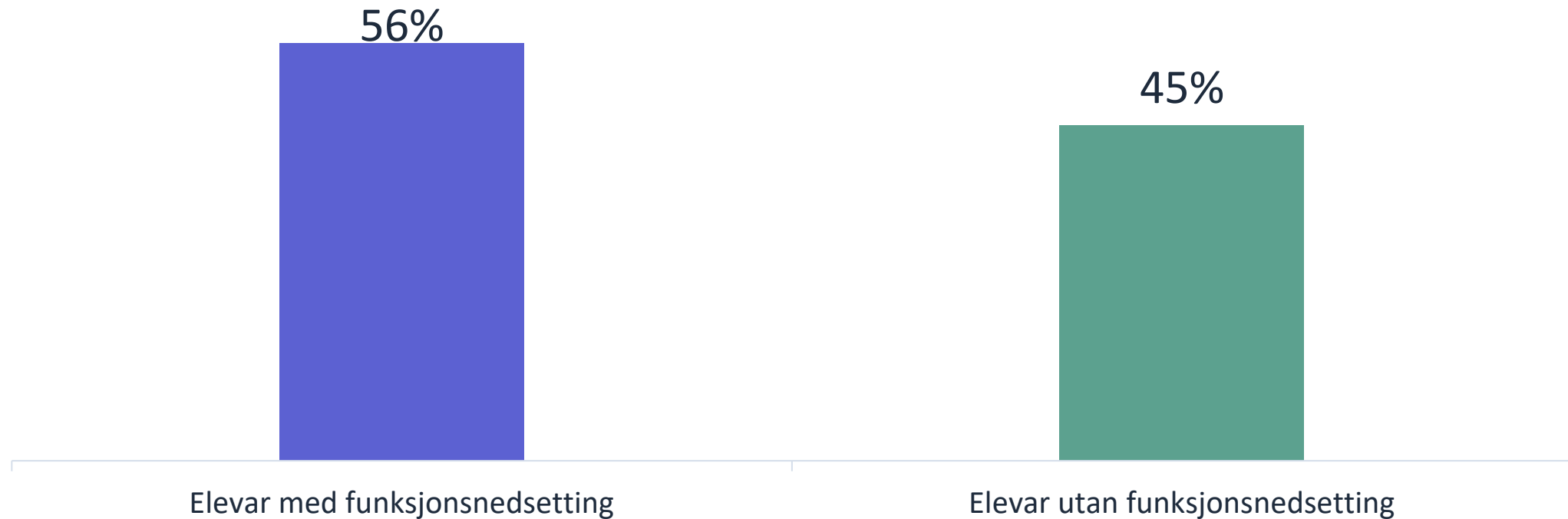

- Jeg synes det er for mye av det
- Jeg synes det er passe mye
- Jeg synes det er for lite av det
- Jeg har ikke noen mening om dette

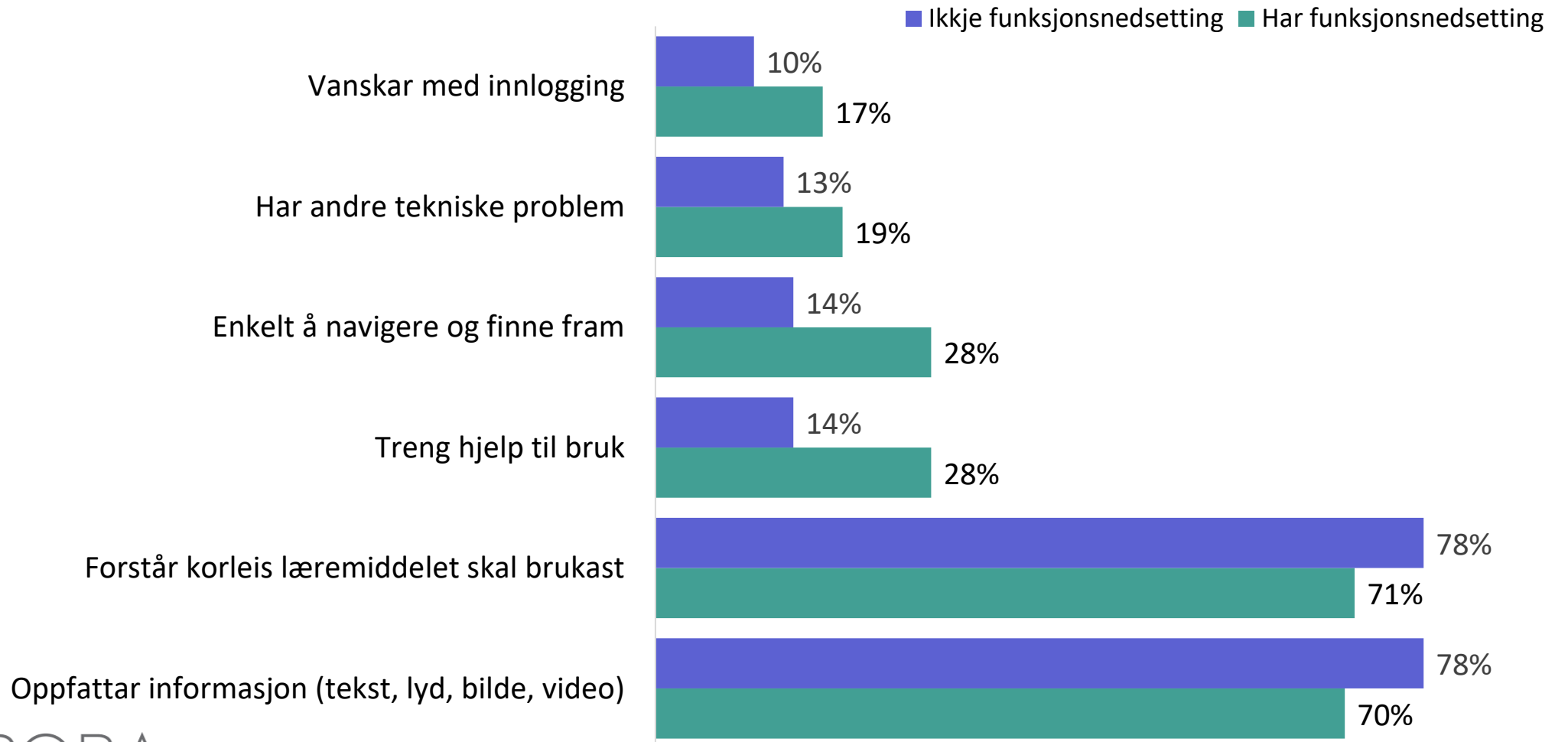
Gir digitale læremiddel læringsutbytte?

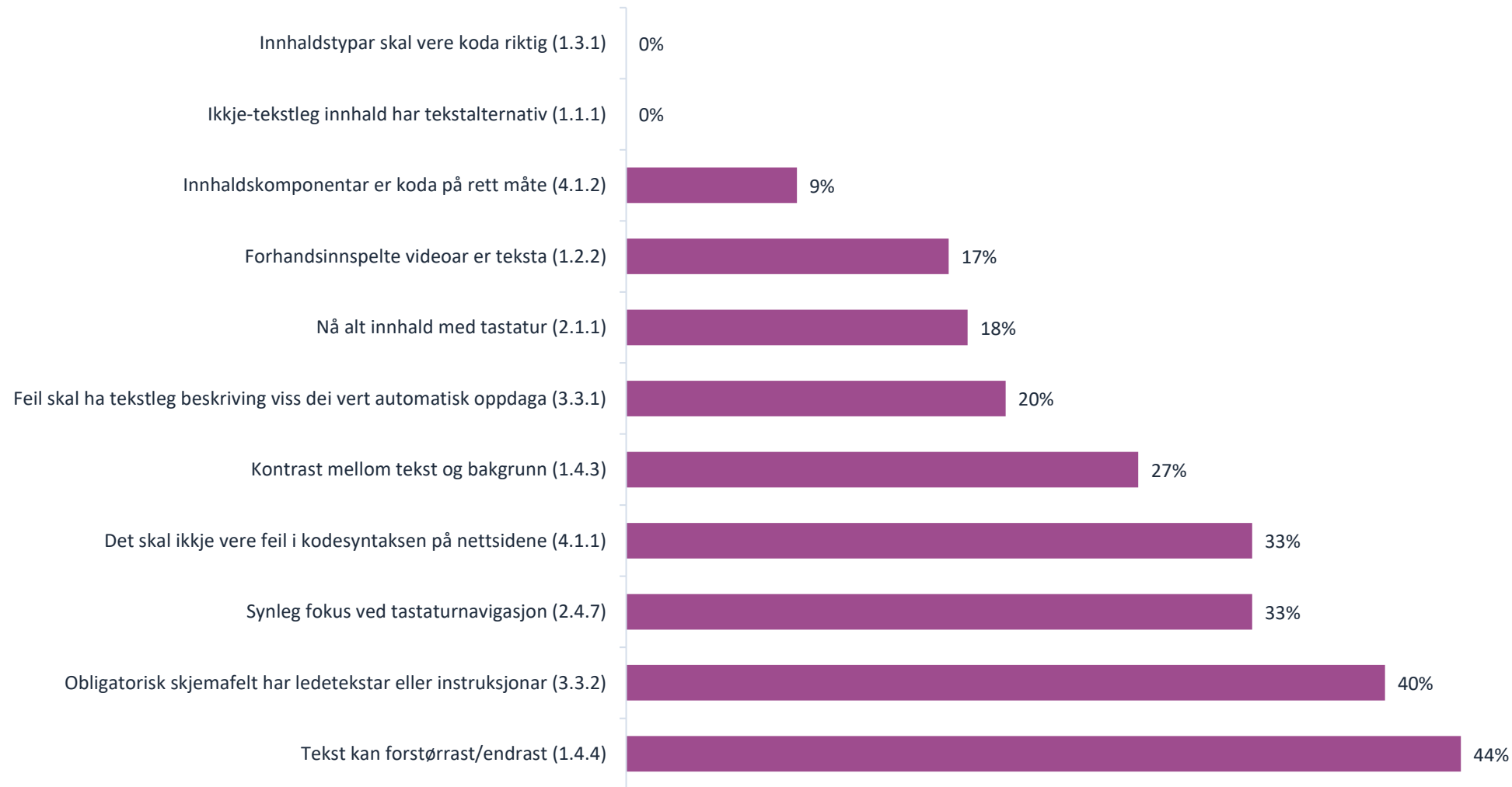
Elevar med funksjonsnedsetting likar betre å bruke digitale løysingar enn analoge læremiddel

Mindre brukarvennlege for elevar med funksjonsnedsetting

Flest feil i digitale læremiddel

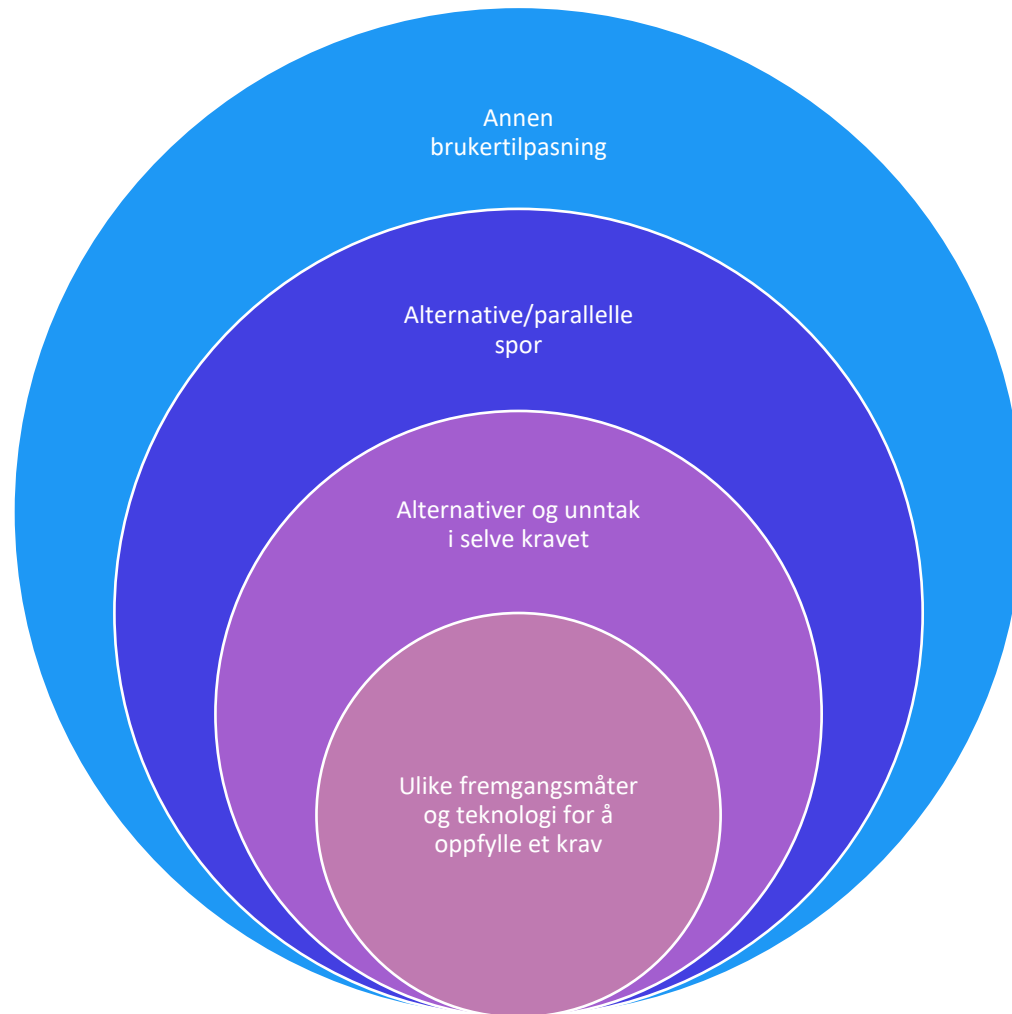

Frå Uu-tilsynet:

«For tilfeller der alle elever ikke kan få lik oppgave, oppgavetype eller oppgavesett mener Uu-tilsynet til at virksomhetene i større grad bør bruke handlingsrommet i regelverket»

Handlingsrom i WCAG

Handlingsrom i regelverket

- Unntak i forskriften § 4 c
- Dispensasjon – uforholdsmessig stor byrde

Eksempel

Sak 1:

- Ikke nødvendig med dispensasjon fordi suksesskriterium 2.2.1 Justerbar hastighet har unntak for situasjonen som søknaden gjelder.

Sak 2:

- Dispensasjon innvilget for tegneseriehefter- og bøker for SK 1.1.1 Ikke-tekstlig innhold

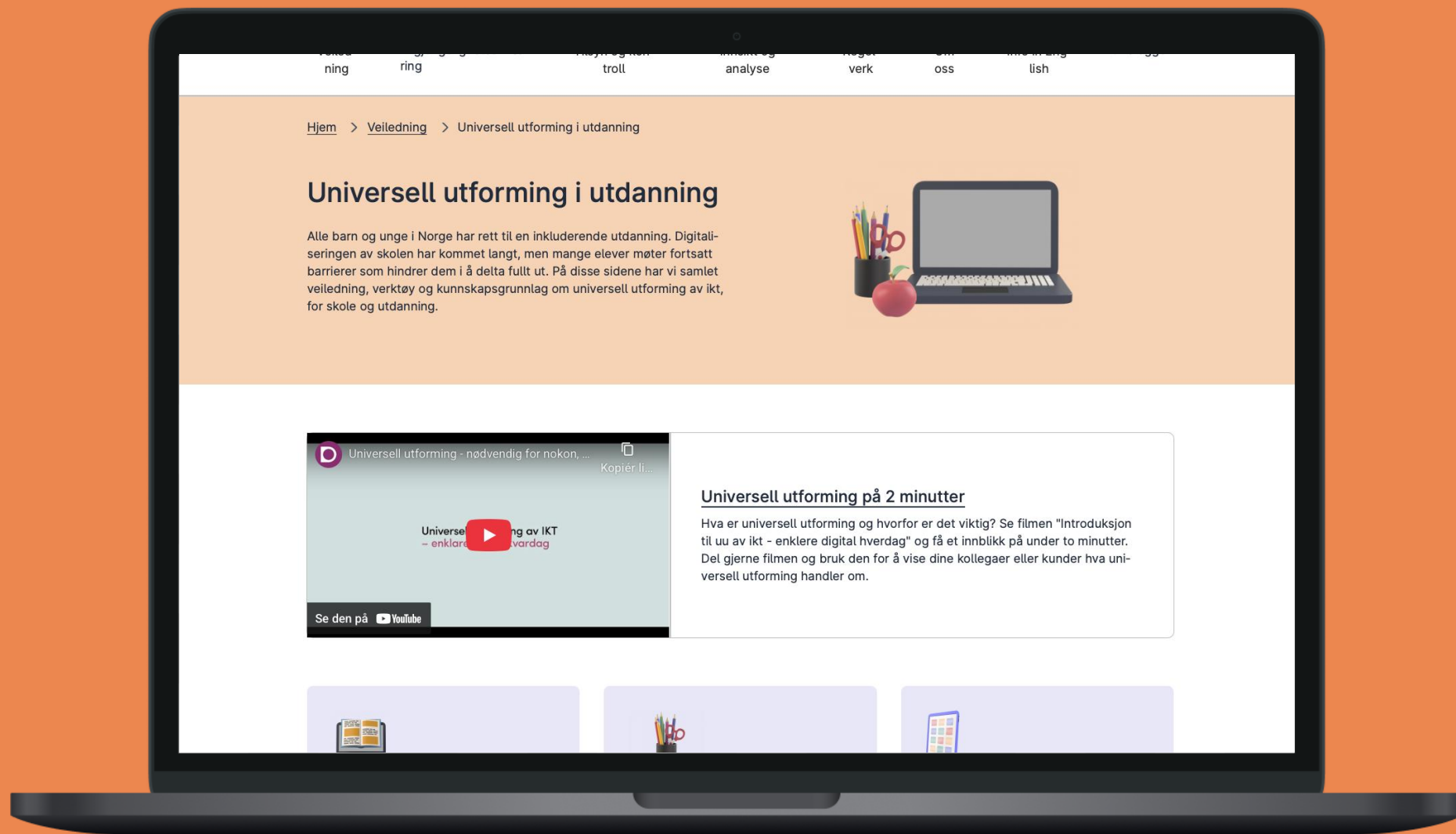
Sak 3:

- Dispensasjon innvilget for 10 SK etter en totalvurdering – avveining mellom hensynet til brukerne opp mot virksomhetens ressursbruk, teknologiske muligheter og videre utviklingsforløp

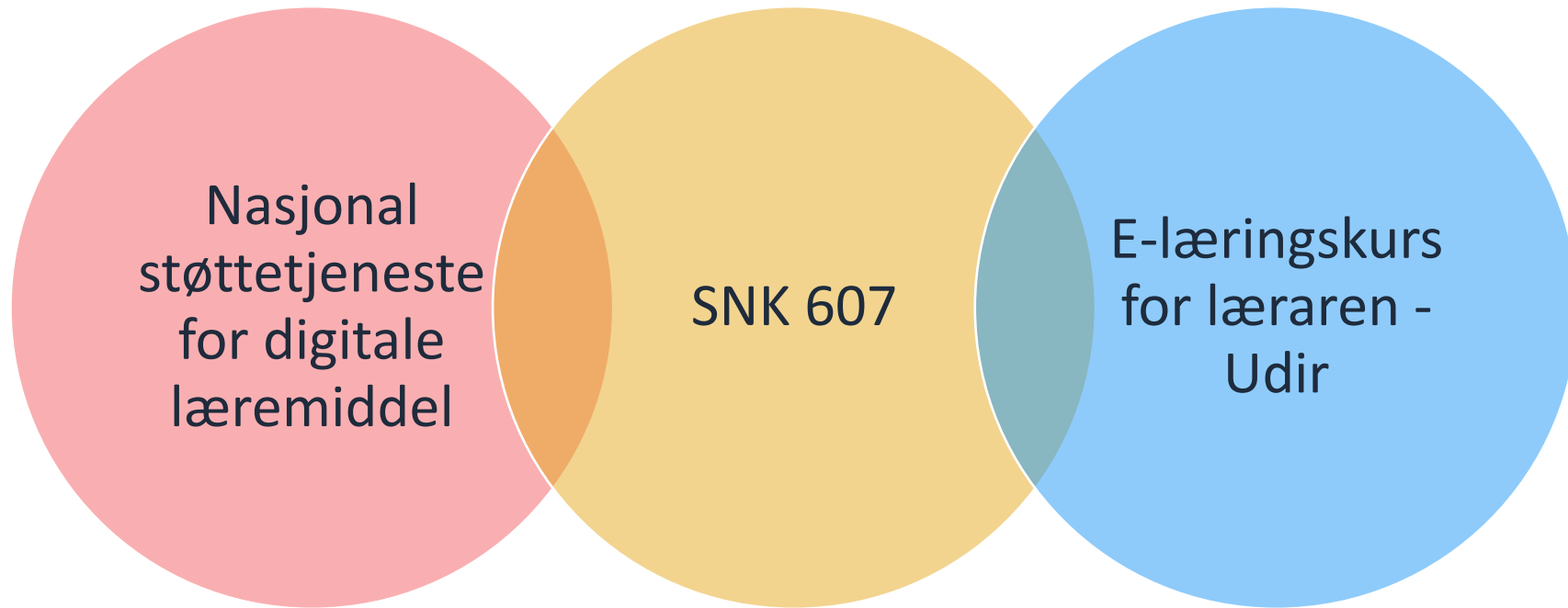
Gi alle moglegheit til å delta!

Ny rettleiing spesifikt for utdanningssektoren på uutilsynet.no

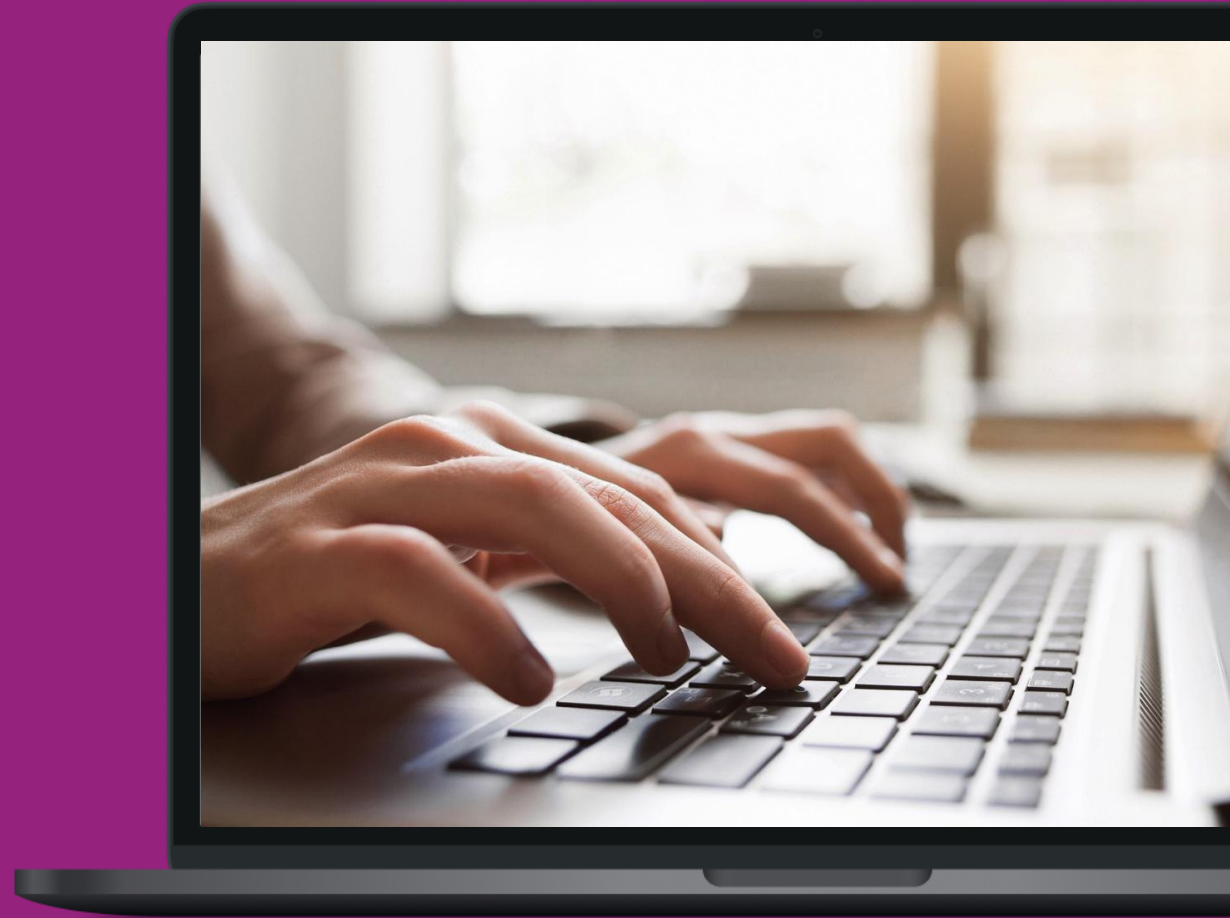
Vi bidrar inn i:

Ta gjerne e-læringskurset vårt

Gratis og ope for alle

Kurset finn du på
uutilsynet.no/elæring

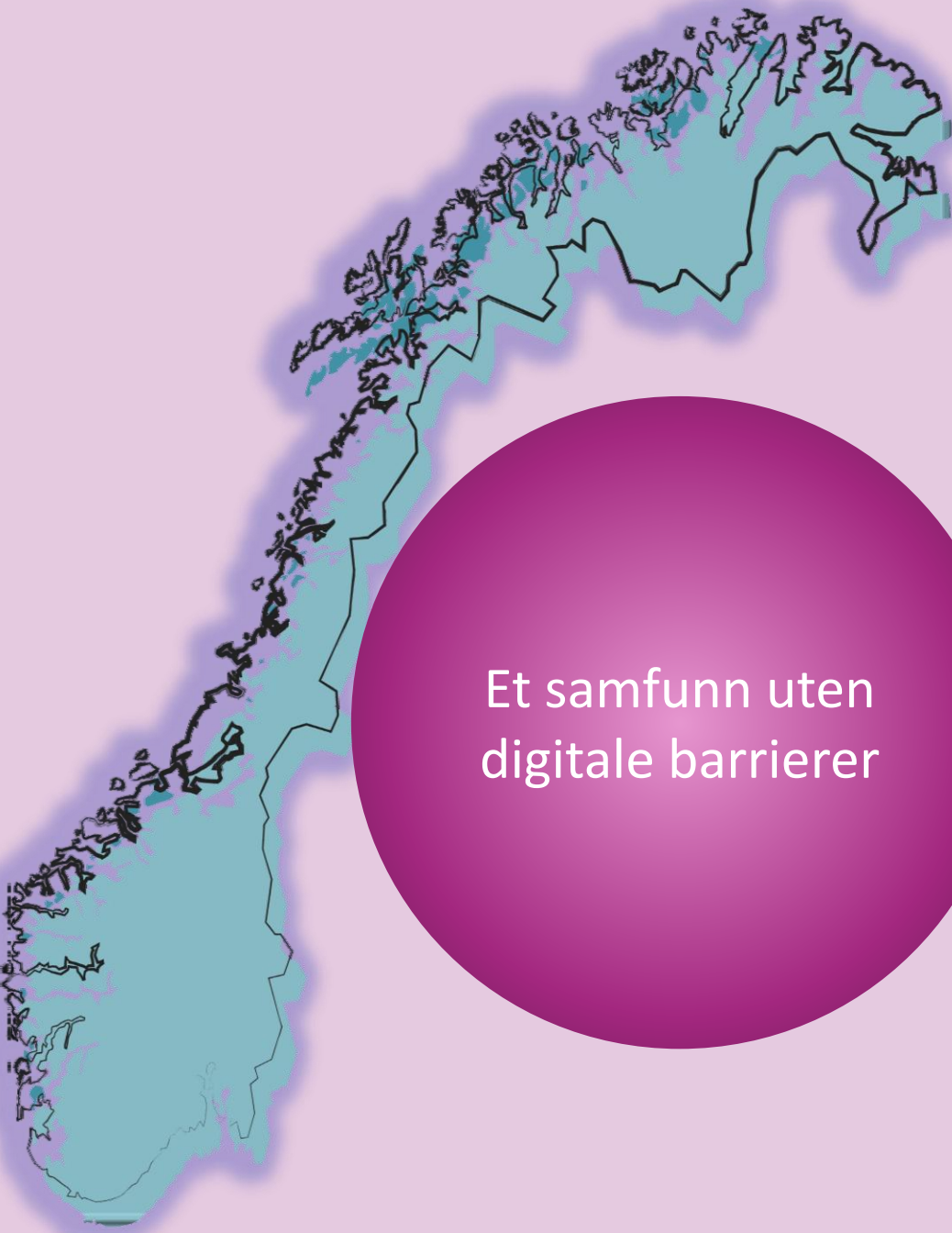
Velkommen til Diskrimineringsnemnda

Diskrimineringsnemnda er et nøytralt, statlig organ som avgjør saker om diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og gjengjeldelse.

Det er gratis å få en sak avgjort av nemnda, og partene velger selv om de vil bruke advokat.

Hele prosessen kan gjennomføres digitalt med elektroniske skjemaer.

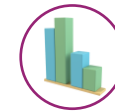
Et samfunn uten
digitale barrierer

Tilsyn og kontroll

Informasjon og veiledning

Kunnskap og analyse

Faglige råd

Internasjonalt samarbeid

Nasjonalt samarbeid

uutilsynet.no

post@uutilsynet.no

[@uutilsynet](https://www.linkedin.com/company/uutilsynet)

[@uutilsynet](https://www.facebook.com/uutilsynet)

[@uutilsynet](https://www.instagram.com/uutilsynet)